

BÁLINT GYÖRGY
STRÓFÁK

BUDAPEST 1929
AZ „EGYÜTT” KIADÁSA

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 3.0 Unported (CC BY-SA 3.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/3.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2014
Készült az Internet Szolgáltatók Tanácsa támogatásával.
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-615-5406-32-4 (online)
MEK-12390

TARTALOM

**A költő
Malmok
Vitriol
Egy isten: a villany
Strófák
Óda a szűzhöz
Rejtsd el az örömöd
Mi az?
A lány, aki megölte gyermekét
Árnyékok
Jazz-band a Szilveszter éjszakában
Vándorlás, szemaforok, hidak
Csak most rohanj belém, tavasz!
A reményhez
Este
A munkás énekel
Kívánczóság a földek felé
Most sokan, sokféle meghalnak
Mégis
Mint egy árok-futó
Karácsony előtti vers
Én vagyok a Város
Nézz fel a Napba!
Idegen női arc
A macska
Sápadt világok forognak
Velenec
A mai tavasz
Szerelem
Áldott megdermedés
Ó, fehér angyal
Nagyon szerelmes voltam beléd
Orangutang
Sóhaj
Szomorúság
Csendes, nappali éjszaka**

A költő

Huszonhárom éves vagyok,
Nem vagyok sem jobb, sem rosszabb, mint Kovács úr,
Már erősen kopaszodom,
Nem tudok autót vezetni, golfozni,
Bridgezni és charlestonozni,
Társadalmi hitvallásomat, hogy tudniillik:
Mindenkinek joga van ebédelni,
Általában elavultnak és nevetségesnek tartják,
És nincs szerencsém a nőknél;
Egyszer megkérdeztek, hogy a lila
Vagy a szürke nyakkendőviselet híve vagyok-e
És minthogy nem tudtam felelni:
Azóta többen igen ostobának tartanak,
Különösen amióta az is kiderült,
Hogy nincs kedvenc autómárkám;
Egyebekben teljesen úgy élek, mint Kovács úr,
Illendőségből tagja vagyok az egyik régóta fennálló
Hit-remény-szeretet kereskedelmi részvénytársaságnak,
De még eddig nem kaptam semmi osztalékot;
Tagja vagyok az Európai Kultúr-Egyesületnek is,
Amely többször napjában arról biztosít,
Hogy mennyivel boldogabb vagyok én,
Mint ősöm, a barlanglakó;
Van tisztességes polgári foglalkozásom,
Szívből örülök az óceánrepülők
Szerencsés partraérkezésének,
Kezet is csókolok rendszerint a hölgyeknek
És szabályos időközökben,
Hivatalból fenhangon tisztelem az összes tekintélyeket.
És nagyon kérek mindenkit, bocsássák meg nekem,
Hogy elmosódott, gomolygó hajnali félálmaimban
Gyötrődő, dühös és lemondó negyedórákon át
Ragyogó színekre gondolok,
Szabad nagy lélekzetre,
Életre, az én életemre, örömrre,
Új szédítő városokra, díjmentes szerelemre
És sok más ilyenre;
Bocsássák ezt meg nekem, Kovács úr és mind a többiek,
Bocsássák meg ezeket az önkínzó negyedórákat:
Hiszen huszonhárom éves vagyok
És egyszer meg fogok halni.

Malmok

Szürke gőzmalmok állnak,
Lomha, nagy testük elfedi az eget
És kéményük belenyul a napba;
Öröktől fogva állnak és mindig egyforma
Tompá, őrlő zúgásuk öröktől fogva szól,
És a felszakadó segélykiáltás,
Elfojtott csókok halk zaja
És kitörő vulkánok őrröngő dübörgése,
Lehulló szirmok susogó esése,
Halálhörgés és barrikádok megváltó, szent robaja,
Meglódult szívem eszelős dobverése,
Mind, mind belehullnak a szürke zúgásba,
Öröktől fogva mindörökké.
És ami szépet csak mondtak,
Ami szépet csak sítak,
Amit csak zúgott a folyton ifjúló akaró harcos világ,
Még mindig, mindig csak beleveszett
A szürke nagy malmok örök zajába,
S már nincs is senki, aki kiáltson,
Csak én vagyok még és a malmok,
Mik örölnék szüntelen, hogy holnap legyen kenyér.
És zúgnak szörnyű, szörnyű örök-egy zúgással
És elfedik a nevető, kék eget, amely mögött
Talán már tízezer éve meghalt az Isten.

Vitriol

Én láttam valamikor a tengert,
Mely végtelen volt, mint az idő
És kék volt, mint a minden és a semmi
És az Isten;
De ez már régen volt.

És most a vitriol-tenger hullámszik,
Beárad sisteregve az uccákba
És csapkodva marja a szobrok és házak tövét,
Beömlik a tárt és csukott ablakokon is,
A vitriol,
És mindnyájan benne úszunk már
A bűzös és harapós habokban,
Sőt az ég is vitriolszínű
És záporozva hull a vitrioleső;
Mindenki úszik már,
Lábak és karok forognak a habokban,
Üvöltenek a kékre mart szájak,
És sok fejen már arc sincs,
Csak lobogó, véres húsrongyok sikonganak;
Sok családapa még most is szorongatja
A titkos kislány lábát,
Sok tulajdonos még most is fojtogatja
Tolvaj, nyomorék alkalmazottja sipító kínzott torkát,
Sokan még most is, örült úszás közben is
Nyitott kést szorongatnak csonkká mart kezükben,
Sokan zsakettben, cylinderben úsznak
És elfordítják fejüket és szemüket behunyják,
Mert mellettük egy nő válláról lemállott a ruha,
Csobogva, zúgva árad a vitriol,
Arc-, láb-, kéz-örvényeket sodor,
Az erekben is már vitriol kering,
Szerelmek, indulások, vágyak, színek, ívek,
Viharok, célok, hangok, hitek, bűnök
És erények sodródni széttemészett cafatok gomolyagában,
Minden vonítva oszlik ezer úszó, vesző darabbá,
És a semmibe tűnő horizontok alatt
Csak egy zúg már,
Csak egy él már,
Csak egy van már,
A vitriol,
A vitriol.

Egy isten: a villany

Nekem csak egy istenem van és ez: a villany;
Kábelek izzó, üzenő erdeje,
Drótok milliárdjai, szent magasfeszültség,
Turbinák, dinamók bűgő hadserege,
Hirdető fényszavak glóriája a felhőkarcolókon
És a szoba csendjébe zendülő százhangú rádió:
Mind rohanó zuhogással ölelik át a világot
És száguldásba hajtják az élet ütemét.
Villany: isten, ami belehasít igazul
Minden misztikus, szépet hazudó homályba
S minden förtelmet vakítón kivilágít;
Villany: isten, ami hideg izzással tündököl
A nyomor és a pusztulás fölött
És besugározza a haldoklók vergődését a kórházi ágyon;
Villany: vakító isten, ami szétharapja az illuziókat,
Isten, ami rohamba indítja az életet,
Ami előtt nem titok semmi,
Ami meglátja a legrejtettebb hazugságot
És meghallja a hangokat minden sarkáról a világnak,
Villany: isten, a valóság egyszínű, fehérítő istene,
Villany: isten, az indulás szédítő, lendítő istene,
Villany: isten, a pusztítás praktikus, fölényes istene,
Kinek oltárán egy biztos gombnyomással
Bűnös embereket áldoz Amerikában a társadalom.

Strófák

Kezdetben teremtette az Isten a világot,
Azután jött automobilon a vezérigazgató
És megvette az egészet.
Egymásba hullottak a távolságok,
A rádió-jazz nem hagyta aludni
A tigriseket a dzsungelekben,
A fiatal könyvelő letérdepelt a vastrezór előtt,
Így szólt: „Életünket és vérünket”
És reszketőn borult a folyószámlakivonatra.

*

Pedig az asszonyok szépsége nem fakult ki,
A tél nem gyilkolón hideg,
A nyár nem őrlítón meleg
És piros dombok és szikrázó, zúgó városok
Szépek az alkonyatban,
És bérkaszárnyák égbe és föld alá vesző
Rétegei között,
Az antennák és kábelek között,
Surranó árnyak néha furcsa ünnepeket ülnek.

*

De reggelenként sár vagy dér vonja be
A rohanó sínek csillogását
És apró, piszkos márványlapok fölött
Kopasz fiatalemberek üres feketét reggeliznek ebédre...
Három ember nyitva hagyta a gázcsapot
És a pattanásos arcú gépirókisasszony,
Aki Conrad Veidtbe szerelmes,
Megelégednék már pocakos kollégájával is,
„Házasság lehetséges” alapon.

*

Mert az elnyűtt és fényesre kopott vágyak
Már mind a zálogházban vannak.
Én nem tudom, hogy mit akarok,
Te sem tudod, hogy mit akarsz,
Pedig mindnyájan nagyon fiatalok vagyunk,
A ránk épített vasfalak, írógépek, zsákok,
Autók, szószékek és közérdekek alatt,
És az undor és gyűlölet között időnkint nőkre gondolunk
És emlékezni szoktunk, de nem tudjuk mire.

*

És csak a husángok énekelnek,
Csak a verések visszhangoznak,
A harangok impozánsan konganak a semmibe,
És háromszor egy nap, mély meghajlással
Ezt kell mondani:
„Alászolgája, vezérigazgató úr,
Hogy méltóztatik?”

Óda a szűzhöz

Hadd szóljak még egyszer én is rólad,
Ezeregyedik, de legelső igaz trubadúr:

Te vagy a szent és te vagy a tiszta,
Éhes nyilak szikráznak nedves szemeidből,
Arcodon a piruló fehérség
Százszor zsoltárolt, olcsó, hazug plakátja,
Selyem mögé bújt kebled és csípőd
Kellető, hetyke daccal, borzongva állja
Hím-szemek vetkőztető tekintetét,
És homlokod mögött még minden szűz a gondolattól:
Mert te vagy a szent és te vagy a tiszta;
Te kelted a parázna hajnali álmokat,
S míg körülötted bomló csírákba szökken
Televény földben s testben a Termékenyülés,
S míg tavaszkor mindenki adakozón osztja magát,
Nálad mindennek drága ára van:
Mert te vagy a szent és te vagy a tiszta;
Fenkölt megvetéssel lengsz tova
Azok között, kik a kénytelen vagy vállalt
Anyaság keresztjét már magukra vették
És kik megrugdaltan, szennyben, de büszkén lobogó
Lázzal, dacos csókkal szeretnek, -
Elájulsz az ázott föld erős szagától,
S éjjel hófehér, hűvös ágyban alszol
És titkolt, remegő, fanyar didergéssel
Robogó fekete bikákról álmodol, melyek ledöntenek:
Mert te vagy a szent és te vagy a tiszta.

Rejtsd el az örömöd

Azt hiszed, hogy jogod van örülni
És nem fáj senkinek sem a mosolyod?
Ha lelkedbe belezúg az áldás
És nyári színek, szagok,
Fürdő nők teste, repülő utak,
S szökkenő léggömbök párás örvénye
Felárad szívedből, az agyadig kavarog és beleszédülsz:
És megszépül fehérre, könnyűvé minden,
Hogy a százmázsás mozdonyok rózsaszín
Szárnyakon szállnak a nap felé:
Félj, félj, mert az uccai cipőtisztító szívében
Mosolyod láttára felkísért a tegnapi
Dohos, avas szalonna-vacsora,
És akiket habzsolva felzabál a robot,
Átkozva gondolnak ellopott életükre
És nem értik a tavaszi szellőt,
És asszonyuk sorvadt, kiszáradt mellét a lila alkony alatt,
S a mennyei ezüst csengetyűszó sajgó agyukba vág:
Bújj, bújj a homályba, mint a szökött fegyenc, ha örülsz,
Vagy szemlesütve kérj bocsánatot a koldusoktól.

Mi az?

Mi az, ami eloltja bennem
Kigyulladt erdők lobogását,
Ami rekedtté teszi
A fenyegető üvöltést,
És ázott szennyes ruhák szagával
Fojtja bűzbe a virágillatot;
Mi az, amitől kisiklik
A párizs-barcelonai gyors
És kettétört utak és kettétört kocsitengelyek
Merednek az égre a szétlapított,
Beszennyezett, hálókocsiba rejtett úri életek fölött
És véres rongyokban vigyorog a hold felé
A mozdonyvezető merev-lelt arca;
Mi az, amitől rekedten szól a rádió
És a londoni Wagner zenébe
Durván rikkant bele a villamos a szomszéd uccából;
Mi az, amitől a legforróbb csók után
A kórházba kell menni szörnyű sebekkel,
Mi az, amitől nem lehet szaladni,
Amitől nem lehet soha örülni,
Ami olyan, mint az örök eső cuppogása a sárban,
Mi az, amitől olyan az élet,
Mint epileptikus koldus habzó rángása
A fényben fürdő esti körút ragyogó kövezetén.

A lány, aki megölte gyermekét

Összegörnyedve ül és zokog
A lány, aki megölte gyermekét,
Úgy sír, mintha a világ minden halottját
Egymaga siratná;
Szemek táncolnak rajta,
Hangok kússzák körül,
A tenyerébe roskad vonaglón
És gyűlöli most ölet,
Mely a förtelmek forrása lett.

Fölötte a dobogón
Sötét ruhában és magas gallérban
Trónol a Társadalom
És egy napsugár gúnyosan csillog
Az Igazság aranykeretes szemüvegén;
Sziklákat görgetnek rá,
Hogy megőröljék kárhozott s kárhoztató testét,
Csókjának emlékét kénkövel perzselik ki
És horgas csontvázkarokkal
Iszonyatot dobol bomlottan a sors.

De a lány, aki megölte gyermekét,
Már nem sír többé;
Kiégett szeme becsukódik,
Lila szája furcsán félretorzul:
Eszébe jut egy fűillatú, esős, langyos este,
Mikor tehenük a nedves, mosolygó félhomályban
Hófehér borjat ellett.

Árnyékok

Szalónok mélyére puhán besurran az este,
Görbe árnyékok nőnek,
Macskák izzó szemekkel osonnak egymás felé
És karosszékeben elbóbiskolva
Fehér báránkákról álmodik most az államügyész;
Lányok bálra rúzsolják az ajkukat,
A fegyencek örülnek, hogy most kint is sötét van,
Nem zúgnak többé a hegyeken a fenyvesek,
Az óceánjáró éttermében vacsorát kongat a gong,
Egy bérelt szobában első csókjával
Vérébe csókolja a romlást egy tizenennyolcéves,
És szűztisztán ragyog a homályba a hó az Alpeselek ormán;
Ó baglyok bátor kirepülése a lehült éjszakába,
Ó világ, minden csók és minden seb,
Villámok hangtalan, kékes cikkázása!
Ki üzen felém megújítást?
Ki lengeti a fellázadtak lobogóit?
Ki sóhajt, ki ölel és ki gyilkol?
Kinek a színét veri vissza a hold reflexe a vizen,
És kinek a hangját dübörgi az Orient-expressz szikrázó kereke
A lebocsátott sorompók között?

Jazz-band a Szilveszter éjszakában

Testvér, most szól a jazz
És nem hagy aludni a vackodon,
Most bőg a szakszofón
Mint szerelmes elefánt,
Most pezsgővé folyik és táncba vibrál
És nők mellén selyemmé símul
A véred és izmod és ellopott
Reményed;
Testvér, most szól a jazz,
Most színes üvegkúpok csilingelnek
És illatos fények surrannak,
Mint a macskák
És a hold belefulladt a holnap reggelbe
A hegyek mögött;
Testvér, most szól a jazz
És az éjjeli munkás aranyakat küld
Frakkos gazdája asztalára, akit nem is ismer,
Most bőg a szakszofón
És üresen hallgató
Fekete mélységekbe cikkázik bele a tánc
És egy éhen döglött ló égre meredő
Négy lába árnyékot hullat a vakító abroszokra;
Testvér, most szól a jazz
És korog a gyomrod:
Mingyárt reggel lesz,
Ez a világ a legjobb világ,
És egy óra múlva néhány törekvő fiatalember,
Hogy el ne késsen, már jóelőre
Boldog újévet fog kívánni az Úristennek.

Vándorlás, szemaforok, hidak

Mindnyájan párhuzamos utakon megyünk az éjszakában,
Hátunkon görnyesztő tarisznyákat hordunk,
És kurta pórázon vezetjük a szívünket.
Mi nem érezzük egymást,
Mi nem ismerjük egymást,
Hideg homlokunk araszyi utat világít
Botorkáló lábunk elé.
Kik vagyunk, mit akarunk?
Csillagok szikrázó rajzása az égen,
S iramodó, holdas-kék felhők,
Távoli fák felködlő óceán-sűrűje
S mögöttünk megfagyott városok.
Jaj, honnan jöttünk?
Mellünkön zsibbasztó emlékezések
Utak végtelenje lábunk előtt;
Már nem halljuk a megszökött istenek talpa-dobogását
És elillant szemünkről a régvolt asszonyok csókja.
De áramkörök szállnak ki szíveinkből
És az éjszakában hangtalanul versenyt karikáznak,
Kigyulladnak majd a szemaforok is
És akkor megállunk:
Ledobjuk tarisznyánkat,
Ismeretlen szókat suttogunk ki a csöndbe,
És vakító-fehér, síma kőkockákból
Hidakat építünk egymásfelé.

Csak most rohanj belém, tavasz!

Most vad szelek zúdulnak rám Labradorból
És kékbe dermedt lehelletüket küldik rám a fjordok,
Elkergették a déli partok drága erjedését
És elnyelték előlem a zenét, amit
Amerikából küldött zengőn a rádió:
Most, most csak én vagyok, és eltűnt hangok és rímek
Helye üresen tátong és meghalt a mozgás,
Most örült súlyú bénulás rokkant belém és a világba,
Most minden álom letaglózva fekszik
És egy fáradtan, örökké zakatoló személyvonat
Halálos lassú zaja minden zene
És kereskedelmi utazók kártyáznak pipafüstben;
Csak most, most kellene valami,
Most, most kellene harsányan, vadul örülni,
Vagy zokogni fekete drapériás szobákban
És mély jajszóval, mint a tragédiákban,
Most kellene minden piros düh, minden lila tánc,
Most kellene egy titkos szerelem, egy bombarobbanás,
Most kellene egy szédítő versenyfutás,
Csak most, most rohanj belém Tavasz!

A reményhez

Reménység, betegek reménye, akik gyűlölt ágyakban hevernek
És leáldozó szemeiket az ablak felé fordítják alkonyatkor,
Tüdővézesek és tabetikusok reménye, akik már mozdulatlanok
És aszott arcukat a napba nyújtják,
Bányászok reménye, akiket megzabál a sötétség,
Rablógyilkosok és tolvajok reménye, akik a börtön
Munkatermeiben úgy álmodoznak a nyolcórás munkaidőről
És egy dekával több húsról, mint a
Mesék hervadó szüze az eljövendő fényes királyfiról,
Gyermekek reménye, akik a cukrászda kirakatai előtt
Megátkozzák az első üveggyártót, -
Négerék reménye, akiket meglincselni visznek húszéves korukban,
Fiatal katonák reménye, amikor először indulnak szuronyrohamra
És mögöttük megszólalnak a gépfegyverek, -
Munkások reménye, amikor néma sorokban robotba mennek,
Szerelmesek reménye, amelybe hegyes lakkcipővel belerúgnak,
Őrültek reménye, mely kényszerzubbonyban vonaglik,
Bárányok reménye, amikor a vágóhíd felé vonulnak,
Rügyek reménye márciusban a késői fagyok előtt,
Hangok reménye, mielőtt vastag, süket lelkekbe hullnak,
Minden reménytelen remények,
Minden várásos, kínlódó reménység, őrvongó szédület:
Reménység, mikor nősz egyetlen hatalmas, ostromos akarattá,
Hangjaid mikor kovácsolódnak egyetlen győzelmes
Niagara-zúgássá,
Mikor rohansz megáradtan valóságba,
Mikor?

Este

Alkonyt harangoznak a virágok lekonyult kelyhei,
Asszonyok vonulnak a ködbevesző hidakon,
Csak parázsló szájuk és fehérítő keblük világít,
Megtáruuló alagutak mélyébe hullnak
És már csak fényes, kék szemek úsznak a levegőben.
Millió könnyű lépés belémdobolt,
Millió ránduló csípő belémlobogott,
S bár fanyarul tolul fel a kopott pamlagok emléke
S a röpködő rövid hajak illattalanok a távolból,
Mégis:
Kályha-nyílások esteli vörösizzása zúg a fejemben,
Mégis: eleven formákba szökken a szép,
Expresszvonaton száguld belém a végzet
(Elfelejtettek a sorompók lecsapni),
És de jó volna: száz asszonyból lihegő hekatombát
Rakni és rajta részegen megégni,
És de jó volna: egy ismeretlen, nagyszemű nőnek
Csöndesen megszorítani a kezét a sötétben.

A munkás énekel

A munkás az épülő ház tövében
Kereket forgat félkézzel és énekel;
Friss, zöldmező-hangja
Táncol a téglaporos levegőben,
Gyűrött, szürke sapka van rajta,
A feje fölött zúgó holdak robognak,
Tengereket lép át egyszerre a lába,
És ha valahol majd azt akarják: haljon meg,
Ő meghal, -
Kereket forgat félkézzel és énekel,
Inge nincs foltos kabátja alatt,
Egy pohár fröccs van a gyomrában,
Kereket forgat félkézzel és énekel
Komoly, téglaporos arccal,
Sejtelve sincs róla, hogy Rembrandt és Napoleon is élt
És már alig emlékszik rokonára: a földre.
Vajjon mire gondol az épülő ház tövében
És miért énekel, mikor dolgoznia kell
És a szél téglaporral vonja be a tüdejét,
Miért énekel, mikor hegyeket tapos egymásba a lába,
De azért, ha valaki majd azt akarja: haljon meg,
Ő neki meg kell halni.

Kívánczóság a földek felé

Nem ismerem a földeket,
A végtelenbe táguló
Síkok televény tengerét,
A horizontba harapó
Nehézpárájú földeket,
A szántás zsíros röghadát,
Mely éjjel némán vajúdik
S reggelre szűz csírákat üt;
Nem ismerem a dombokat,
S gyűrött, ásító völgyeket,
Hol bölcs barmok kérődzenek
És néha vígan párzanak,
Míg a kutya esőt ugat
És a pásztor napfényt fütyül;
Nem ismerem a harsogó,
Kemény, vad szénaillatot,
Hatalmas, lomha asszonyok
Termést ontó, erős ölet
S a rugalmas fűszőnyeget.

Mert engem véd hűvös falak
Merev, féltékeny erdeje,
S a gyárkémények árnyai
Takarják nyirkos életem;
Kapuk sötétje rámlehel
És fáznak az emeletek.
Az állat ványadtan kúszik
És a homályban bujdosó
Asszonyok arca mézsfehér.
Így, néha hogyha rámrohan
A vágy, napos rétek felé,
Novemberi lucskos mezők
Képe vackomba visszahajt
S az égő aszfalt melegít.
Pedig jó lenne valakit,
Kinek a kő szintén nehéz,
Kezét megfogva csendesen
Kivinni a rétek felé
És, mint akit egy gyilkos üz,
Vadult futásba kezdeni,
Dobogni rengő rögökön
És végre, fulladt városi
Mellünk ha már nagyon zihál,
A televényre omlani.

Most sokan, sokfelé meghalnak

Nyugodtan mész az uccán és pipázol,
Vagy szembenülsz tavaszi lányszemekkel,
A vacsorára gondolsz, vagy hogy holnap
Beszélsz a sógoroddal; vagy kívánt csókokra,
És ezalatt:
A szomszédban, Budafokon, Afganisztánban
Lelkek vergődnek, mint madár a macska előtt,
Görcsös, riadt kapaszkodás, nyöszörgés,
És leszakadnak a fölaggatott lomok és félbemaradt
Mozdulattal, őszintén, őszintén felsír
A megsebzett ember: jaj!

Most sokan, sokfelé meghalnak...
Dohos szobákban, tengeren, úri ágyasházban,
Akasztófán vagy sinen: mind, mind,
Egy jaj kondul meg millió pontján a földnek,
Egy jaj, egy pillanatban, áramkörbe kerülve
Nyargaló, szűkölő hullámban áraszt el mindent!

Jaj, beléd mért nem cikkázik úgy, mint belém,
Jaj, testvér, aki élsz, Káin, testvér!
Mért nem gondolsz rá néha, mikor gögösen örülsz:
Hogy most sokan, sokfelé meghalnak.

Mégis

Már rámborult fényesen az idegen város,
A dómok tornyai belenőttek az éjszakába
És némák voltak az Isten felé;
Már glecserekké fagyott körülöttem az egyedüliség
(Rohamra indultak az autó-légiók
És a mellékuccákból kirajzottak a fénybe
Prémbundákban az eladó asszonyok,
És minden-minden ezerszeresen élt,
Mindennek millió hangja volt);
És én akkor már láttam, megvert szemekkel
Láttam, hogy mi van az élet mögött:
Láttam, hogy mi nincs a fény mögött,
És egy vakító kirakatüvegben láttam magamat is;
Akkor már tudtam, hogy meghaltak a csodák,
Hogy az lesz, ami volt és az volt, ami lesz,
Akkor már láttam az örök zsilipeket
És zúgó szent vizek megfojtott áradását,
Akkor a föld megtáruult ölébe zuhantak a szándékok
És egy hadirokkant véresre csonkult lába meredt a földről az égre,
Akkor már láttam az elmúlt és eljövő minden koldusok
Mindig egyforma, rengeteg hadseregét,
Akkor már láttam az elmúlt és eljövő minden asszonyok
Hátára ragasztott örök-egy árjegyzéket,
Akkor már láttam az elmúlt és eljövő minden szenteket,
Akik ötven százalékra kiegyeznek az Úristennel,
Akkor már tudtam, hogy mindnyájan körbefutunk,
Hogy mindig csak öngyilkosok lesznek az ígéreték:
És akkor, és akkor kiszúrtam látó szemeimet
És hegygé nőtt, magányos dühvel fogadtam örök, buta harcot.

Mint egy ámok-futó

Mondd, mire való a mi életünk,
Mely revolverrel a kézben, lázasan vágat
Irdatlan útvesztőkön át,
Mint egy ámok-futó?
Mélán kérődznek a szent tehenek,
Csöndes világokat építenek évezredek óta a hangyák,
A halak néma falanxokban úsznak az éneklő tengerek felé,
Örökké tart a vastag ködök mögött
A mérhetetlen hegyek vonulása,
És túl a bolygók és naprendszerek sistergő körforgásán,
Megtáruznak a hallgatás végtelen zónái
És már nincsenek színek sem.

Karácsony előtti vers

Most karácsony lesz, karácsony lesz,
Az apró, piszkos vakkantó dühök
És apró, vigyorgó perverzítások
Itt is, ott is behalkulnak egy percre
A színes gyertyák lángjával melengető
És ezüstpapírok kétnapos fényével ragyogó
Szeretet világünnepébe:
Ez az egész.

*

Most karácsony lesz, karácsony lesz,
A ropogós, fehér-fekete csíkos friss mezőkön
És a némává dermedt, kopasz erdők
Száras cikk-cakkjai között
Megjelennek hordástul az élet mészároskedvű, harsány urai
És nyulakat gyilkolnak elegánsan;
A rémület hajszoja a halál felé
A vergődő, törpe életek rajvonalát,
Hogy hekatomba nőjön a karácsonyesti vacsorára.

*

Most karácsony lesz, karácsony lesz,
Püffednek a megrakott, ezer színben rikító
Kirakatok mindenfelé, szemtelenül vihognak
A sarki hordárra és az uccaseprőre
És a vánszorgó és loholó sok-sok kopott életre,
És rám is, aki zsebredugott kézzel,
Előregörnyedt háttal és állítólagos huszonhárom évemmel
Szeretném megállapítani, hogy tulajdonképpen
Miért jó az, hogy én élek
És hogy miért kell nekem boldog karácsonyt kívánnom
A jóltáplált öröm felé,
Holott az én karácsonyom csak annyi, hogy két napig
Nem kell dolgozni.

*

Most karácsony lesz, karácsony lesz,
Megszületik majd a kisdéd is
Egy vice-lakásban és megszólaló első hangjára
Rögtön ráfagy majd a fűtetlen, tuberkulotikus bűdösség;
És sírnia sem lesz szabad, mert alattuk
A negyedik emeleten valaki nem tud elaludni.

*

Most karácsony lesz, karácsony lesz,
Halk és selymes színek és fűtő ragyogások között
Az öröm és szeretet boldog ünnepet ül majd itt is, ott is,
Dicsőülten ölelnek majd egymás felé
Meleg és tiszta boldogságok és két napra
Kitárul majd a puha csend és béke:
És nem fognak közberikoltani
Azok, akiknek nincs karácsonyuk,
És nem fognak közbezokogni sem
Azok, akiknek nincs karácsonyuk
És nem fognak közbeöklözni sem
Azok, akiknek nincs karácsonyuk:
Csak hangtalanul és szégyenkezve fognak ülni
A fölējük roskadó fagyos és kemény sötétség alatt.

Én vagyok a Város

Én a Városban születtem,
Fekete gyárkémények álltak mellettem őrt.

Azóta gépek és sínek nőttek belém
És nappali körutak gyilkos zenéje közben,
Mely mint ködbevesző partú, rengeteg
Mocskos vizek habzó zúgása, olyan;
És esti kirakatok ordító fénye alatt:
Én felmutatom a minden városok
Millió emberének örök-egy arcát.

Én automobilon és kavargó terek
Őserdejében élek s nem ismerem a célt, ami után futok,
Naponta háromezer ismerőssel fogok kezni
És nem találkoztam magammal soha még;
Csak azt tudom, hogy enni kell,
Hogy asszony kellene és hogy az Isten
Nem én vagyok, de a zsebem és hogy a gerincem
És a tüdőm üvöltve fáj; hogy: „Pfuj,
Nem érdemes”, és mázsás álmok gyötörnek éjjelenként
Tengerekről és Alpeselekről és a Notre Dame
Harangjának hangjáról és tiszta nők meleg szeméről;
És azt tudom, hogy mégis menni kell
És rúgni kell és röhögni a ronda korcsmaasztaloknál,
És a zsebtolvajokra is kell vigyázni, ez a törvény,
És élnem kell a város életét és a csikorgó, fekete
Gépek életét, amíg bírom, hiába fáj a vállam,
És az autobuszok egy-útú oda-vissza futása én vagyok,
Üres gyomrok, szoruló öklök, elsikkadt célok
Végösszege és lelke megint csak én vagyok
És tompa zajban és kábult iramban:
Én vagyok a Város.

Nézz fel a Napba!

Harapd el a sírást és nézz fel a napba!

Lásd, nagy fények és erők zúgva iramodnak,
Lásd, mély televénybe fogózva, gőggel állnak az erdők,
Csillogó vasrudak s kalapácsok, halld, dübörögnek.
Ne legyen most más: csak az izmod,
És a fény tág szemeidbe zuhogjon.

Hisz tudom én: fájdalom harapja a szíved,
Puhára zúzta már fehér asszonyok foga-éle,
Vágy, pénz s másoknak szeges csizmasarka,
S jó volna sírni, ledobni magad
Halálosan szép, buta holdsütésben.

De te, a harapó fájdalmadat harapd el
És vad torokkal riadót üvölts a nap felé,
Vannak még sujtó erők és öklelő hitek is:
Büszke hidak és királyi paloták várnak rád,
Hogy jöttödre némán torpanjanak le győztes lábad elé.

Idegen női arc

Egy idegen női arcot úsztat
Didergős, félős lelkembe, csillanó tükrén
A zimankós, őszi folyó
És a hajók szomorú, fekete füstje;
Egy idegen női arc merül fel a sötétből
Az álomba hulló, lebegő szoba mélyén;
És a csillagokból kibukkanón és egyre élesedőn
Szikrázik fel ez az arc, ugyanaz mindig, idegenül;
És messze városok reggeli zengése,
Sötéten emelkedő, bömbölő erdők
És vágató, örült szirénák
Harsognak mindig csak egy, idegen nevet;
Mint zúduló patak: megriadt vérem zakatolása,
És már fordulok százfelé, kergetett vad s bekerített,
De mindenütt rámnýlik, milliószor a két idegen szem.
Kábult forgásba indul a föld és az ég,
Az emelő-daruk a Dunába hajítják terheiket,
Felszakadnak a sinek és ölelőn egymásba csavarodnak,
Nincs menekvés, már fekete,
Eszelős gyűlölettel fúrom az öklöm a szemembe,
Hogy ne lássak,
Már futnék, átkozva futnék a vadonba,
S már szelíd, könnyes alázattal térdelek s imádkozom
A győzelmes, idegen női arc előtt.

A macska

Az agyonvert macska elnyúlik
A hatalmas szürke ház tövében,
Kis piros tócsa van a feje mellett,
Krumplihéjak és papírgombócok hevernek körülötte.
Elmennek mellette a nehéz kopogó lépések,
Szatyrok suhannak el fölötte,
Más megölt állatok friss hullarészeivel ebédre, -
Senki sem néz kinyúlt, merev, vékony lábára,
És megkövült, rémült szemére.
Még csak bele sem botlik senki felriadva,
A ház és a járda szögletének szürkéjébe beleenyészik:
De éjjel majd a hold sugara ráhull súlytalanul
És megsimogatja törött, verejtékes testét.

Sápadt világok forognak

Sápadt világok forognak,
Mély árkokat mos a megáradt keserűség,
És füstösen gomolyog a gyűlölet:
Születni kellett,
Még sose voltam Svájcban vagy Párizsban,
Aztán meghalt a szerelem is;
Az élet teljessége nem itt van,
Hűvös vastrezorokban rejlik,
Mély árkokat mos a megáradt keserűség,
Némán csillognak egymás fölött a fekete vízrétegek
És véresre zúzott arcok keresnek valamit
A sziklatetejű hegyek fölött,
Hallgatják a kettétört ágak lehulló kopogását,
Hallgatják fiatal életek vígaszát:
„Ti még nem éltetek, jön elétek a jövő!”
Hallgatják összetört arcok s tudják már a jövőt,
Amely olyan lesz, mint a múlt.
Hallgatják, hallgatom én is és miközben
Óriás, mázsás acélkerekek gördülnek rám,
Hallom az élet teljességét a vastrezorokban
És mély árkokat mos a megáradt keserűség
És sápadt, megvert világok hiába forognak.

Velence

Miért láttam én a tengert
És a márványpaloták zsibbasztó ragyogását,
Miért láttam én az őrijítő kéket,
Mely a végtelenbe belevakít?
Miért láttam én a leggonoszabb fehéret,
Mely belenyilalt az égbe
És összezúzta amúgyis koldus, semmi életemet;
Miért mentem a legszörnyűbb szépségek közé,
Amik jobban gyilkolnak, mint a kokain és ópium;
Miért ittam a legmérgeesebb színekből,
A legészvesztőbb szagokból,
A legaltatóbb hangokból,
Mikor tudtam, hogy úgyis rohanni kell majd,
Vissza, vissza,
Mérhetetlen dimenziókon át
És jön a legösszetörtebb, legkifosztottabb felébredés,
Amikor már sírni sem lehet,
Mert a gépek nem tudnak sírni.

A mai tavasz

Én már nem is emlékezhetem azokra az időkre,
Amikor ragyogó szökőárként ordított az elszabadult tavasz,
Amikor szétrepesztette a kupolákat a dühöngő fény,
Amikor megvadult illatok sikították: Március!
Amikor eleven, részeg plakátok hirdették:
Szabadság, szerelem!

Amikor én születtem, lomha, mozdulatlan nyár volt,
Dél volt,
Elnyűtt munkások reménytelenül tódultak az udvarokra,
Ebédszünet...

Mikor kinyitottam a szememet:
Paragrafusok állottak sorfalat,
Fent a magasban a konvenciók harangoztak
S én rögtön elfoglaltam kijelölt helyemet.

Röviddel azután felrobbant és összeomlott a világ,
És azóta nem történt semmi,
Megg halt a történés, megg halt a mozdulat,
Csupán a paragrafusok sorfala áll még, megsűrűsödve
És a konvenciók harangoznak még, megsokasodva,
Ebédszünet...

Nagyon jól ismerem már az összes érdekeket,
Vonatközásokat, viszonylatokat, célokat és lehetőségeket,
Nagyon jól tudom, hogy mit muszáj és mit szabad,
Tudok alázatosan köszönni,
És tudok kedvesen, fölényesen visszaköszönni
És engedelmesen elhiszem a plafonról, hogy égbolt,
És a transzparensről, hogy lángoló csipkebokor.

És tudom, igen, tudom azt is, hogy eljön a tavasz;
Minden évben március huszonegyedikén jön el,
Ilyenkor a télikabátot felöltővel szokták felcserélni,
Ilyenkor illatosabbak, bágyasztóbbak az esték,
Ragyogóbbak a távoli budai hegyek színei,
Ilyenkor a könnyű ruhák mögül
Szebben mosolyognak a női vonalak,
Ilyenkor ibolyát árulnak az uccasarkon,
Ilyenkor gyakran esik az eső.

Sokszor azt hiszem, hogy mindig ilyen volt a tavasz,
Már nem is tudnék elképzelni mást,
Mint az ilyen mostani, mai tavaszt,
Kis színes erotikus lázak enyhe virágzását,
Mikor az örökre megszabott futás
Kimért üteme közben
Megfejtethetlen, idegen rejtély a lila naplemente,
És az eltévedt, kósza szénaillat,
Mely valahonnét rámszáll,
Egy perc múlva hervadtan lehullik rólam a földre.

Szerelem

A hold a tárnák fenekére is lezöldül
És tűzhengerek gurulnak végig
Rajtam és mindenkin és a szörnyű nyárban
Szikrákat szórnak a testek
És izzadt párzások zúgnak, mint az erdő;
És a nyár betódul a bőr alá,
Az erek közé zuhog;
Pezsgő, pálinka!
Most mindenütt egyformán szeretnek
És a zene pornográfiát nyikorog
A parkok padjaira.
Kettétörnek a hangok,
Fénylő szemekből X-sugarak ugrálnak,
Szűzleányok illedelmesen táncolnak,
De ajkukat összeharapják,
Mindenki mindegy, éjfél,
És egy pillanatra, mint mozikép
Látszik egy őszi táj, didergés,
Hűvös fehérűjű kezek, egy percre,
Aztán holdsugarak forognak dühösen
S a fű haldokolva süstörög:
Anyává bélyegzetten most valaki
Egyedül ül és már előre gyűlöli
Az ígért életet
És gyilkosságra gondol.

Áldott megdermedés

Rámzuhogó napok s hetek közáporában
De jó homlokonverten megdermedni
És hullni zsibbasztó, langyos ernyedésbe
És tudni, hogy most, most szökik suhanó lábbal
Szívemből ki a fájdalom s vissza se néz;
Ó agyam s lelkem áldott borulata,
Mely rámenteledik és kioltja lassan, csendben
Vakító kék s fehér gondolat-lámpáimat;
Heverés behunyt szemmel, zúgó, nagy, sötét tavak partján,
Halványuló, ködlő emlékezések
Valamire s valakire és régvolt világra,
Hangok elmosódó morajlása messze-messze,
Színek alázatos egymásbahullása, mielőtt lebuknak
Az éjszaka szelíd feketéjébe és belevesznek;
Utolsó parázslása a dacnak, amint kilobban
És leáldozó, süllyedő hitek;
Ívekbe hajlanak össze a tornyok,
Elúsznak lassan a hidak és feloldódnak a partok:
Nincs többé semmi, csak altató, áldott megdermedés.

Ó, fehér angyal

Ó, fehér angyal,
Aki Rolls-Royce-kocsidon repülsz
S nem látod a megcsonkított életekből
Kiáradó kórságokat
És madonnás vagy rúzsos mosolyoddal;
Ó, fehér angyal, hová repülsz, rohansz?
A mi vágyaink
Összecsavarodott, vonagló viperakígyók,
Mi fuldokolva, kapkodva úszunk
Villanyfényes, reklámtáblás partok között;
Ó, fehér angyal,
Mi szeretnénk boldogok lenni,
De nem tudjuk, hogyan.
A szívünk göröngyös, gazos lapály
És néha körültáncol minket a téboly,
Megduzzadt gyümölcsök roskadnak felénk,
De messziről;
Sorompó-erdők zuhannak lábunk elé
És a kupolák, más városok kupolái
Megkínózzák ígéretesen az álmainkat.
Ó, fehér angyal,
Mi mind voltunk egyszer szerelmesek,
De most szerelem nélkül és szépség nélkül élünk
És ágyútűz az életünk szava:
De te Rolls-Royce-autódon repülsz,
Hűvös fehér köpenyben,
És nem tudsz minderről semmit.

Nagyon szerelmes voltam beléd

Nagyon szerelmes voltam beléd,
Ezer hangú, millió színű
Világként éltél bennem
És lázaim füledt hullámai mozgattak.
De most legtöbbször sötét nyakkendőt viselek,
Halk hangon, komolyan szoktam tárgyalni,
Mosolyogva beszélgetek a nőikkel,
És te olyan vagy, mint egy régi utazás,
Mint egyik, néhány év előtti képem,
És mint leveleid, melyek csomagba kötve
Porosodnak egy lezárt fiók mélyén.

Orangutang

Unokatestvérem, az orangutang,
Vasrudak rajvonala mögött ül;
Tétován és szomorúan néz,
Mert a füledt őserdő és a reszkető fényekkel zsúfolt
Délikeresztes ég vad illatát,
Amelyet magával hozott
És féltve őrzött,
Elvesztette a hosszú úton;
Mindig nagyon szomorú,
Úgy hívják, hogy
Uáh-uáh,
Ritkán mozdítja karjait,
Melyek olyanok, mint az iszonyú,
Vörös kérgű fák súlyos ágai,
És merev, óriási arca
Ráborul félelmesen a kis gyermekek
Borzongó álmaira;
Uáh-uáh egész nap nem gondol semmire
A fekete rudak rajvonala mögött,
Az undor és unalom néma és mozdulatlan
Harmóniája lakozik benne,
Elfelejtette már az izmos, vad nőstényeket is,
És az éjszakai hangtalan harcokat,
Láthatóan nincs érzéke korunk fontos problémái iránt sem,
Ha kiejted előtte Voronoff nevét,
Nem rezdül az arca
És egyáltalán nem hatja meg,
Hogy Fekete úr, aki népes családjával
A Csengery uccából jött látogatóba hozzá,
Szegről-végről tőle származik;
A vasrudak rajvonala mögött,
Kizuhanva a térből és időből,
Uáh-uáh, az orangutang mindig mozdulatlan és szomorú
Fenkölt undorral nézi Fekete urat
És reggel, délben és este
Egy-egy hatalmas vödör
Tejberizst eszik.

Sóhaj

Dermedt szépségek ülnek az ormokon,
Zene patakzik,
Most a sóhajok szöknek magasba
És kiterülnek langyosan a tetők fölé,
Sóhaj szakad fel kínzottan, keserűen,
Sóhaj-ködben úsznak most távoli
Áttetsző arcok, remények, világok;
Nem zúgnak nyargaló villámok,
Kérges lelkekre álmosítón
Kiterülnek a sóhajok a tetők fölött,
Nem hallani, hogy valahol, most
Az ember megöli az embert,
Mindenkit nehéz sóhajok simogatnak,
Formák, hangok oszlanak, alakulnak, alusznak,
A dermedt szépségek belefeketülnek az estébe
És megenyhült, fáradt arcok alusznak
A lebegő, párás sóhaj-felhő alatt.

Szomorúság

Szomorúság,
Szomorúság,
Puhult, szürke jégcsapok mocskos csurgása,
Gerincbe, vérbe ömlő szintelenség, hangtalanság,
A szobrok is szétfolynak,
És nyirkos az acél is,
Most gyermekkorom minden kínos pillanata belémharap,
Összes szerelmeim emlék-múmiái megjelennek,
Egyszer rettenetesen szégyeltem magamat
És egyszer nagyon sírtam;
Szomorúság,
Szomorúság,
Szüntelen a jégcsapok mocskos csurgása,
Most meg sem ismerném a napot és a tengert;
„Jó estét kívánok” mondom riadt reménykedéssel,
De senki sem felel,
És azt sem mondja meg senki, hogy hová temették a virágokat;
Fonnyadt arcú, elnyűtt, rossz illatú
Sanda nők ülnek a villamosokban,
Csurog, csurog a sok puhult, mocskos jégcsap,
Szomorúság,
Szomorúság.

Csendes, nappali éjszaka

Görbe álmok nőnek a világos égbolt alatt,
Lehet nappal is aludni nyugodtan,
Mert a cselekvés leválik a lélekről
És önmaga folytatja önmagát örökké.
Lehet már nappal is aludni,
Mert félúton meghalt a távolból elindult
Meglépetés,
És az utakat mind felgöngyölítették,
Lehet aludni nappal,
Elaludt az idő is,
Lehet görbe, dudvázó álmokat növeszteni
Jobb társadalomról és jobb nőkről,
Csönd is van, csak üvegemberek teste csilingel
És a karunk, lábunk végénél
Tompán zakatol a cselekvés;
Valahol mondják: „Szeretlek”,
Valahol mondják: „Elvira fogpaszta a legjobb”,
A dob kopog egy bálban
És a szőke démon hűvösen kering,
Napoleon az irodában ül
És letört ceruzáját hegyezi,
A forró tökfőzelék gőze
Elkábítja a prófétajelölteket,
Ha pedig ez sem elég,
Mindjárt itt lesznek a géppuskák is;
Higyjék el uraim és hölgyeim,
A tökfőzelék egészségesebb, mint a géppuskagolyó
És jól lehet aludni
S görbe álmokat növeszteni
Fekete tüzek nyirkos lobogása mellett,
A csendes nappali éjszakában.